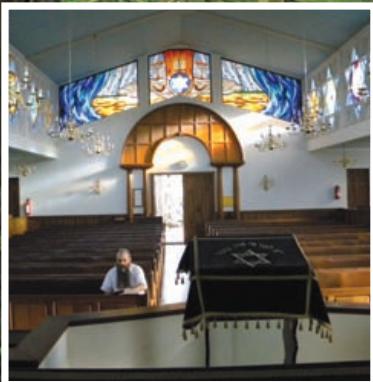

השבועון לבית היהודי

אלה

יהודי השנבע האבוד

למסע המרתך בעקבות השבטים
היהודים האבודים בערכות
ניירובי ואדי-ס-אבבה, יצא צמד
כתב 'משפחה' באנגלית, כשהם
חמושים ב... סכינים | מלאי הבשר
הקשר אזל, התקבלה הקRIAה
הבהולה מהיהודים ניירובי, אנו
עלולים להישאר ללאبشر לפסה'.
זה היה רק ראייתו של מסע
חופלא ועתיר גילויים מרגשים על
כמייתם של האבודים מארץ אשור
| ואתא שוחט

46

30

פוקושימה פינית צ'רנוביל

25 שנה אחרי, יוצאים
מצלי ילדי הזועה
הגראונית בצ'רנוביל
למסע שחזור מרגש

14

במחיצת 'רבנו שמשו'

עשור להסתלקנו
הטרוגנית של הגרא'
פיניקוס צ'יל, מספרים
תלמידיו ומקורביו
'סיפורים מהחדר'

נכט בדם

שבוע לפני מועד שחרורם הסופי של יהודי ג'רבה מעול הצבא הנאצי, חושף
'משפחה' את סוד המכתרים המוצפנים ששיגר רבה של תוניס הי"ד לרבו

40 **עסק התורה | עכשווי באמריקה:** אנשי עסקים שנפגעו במשבר חוזרים לבית המדרש

ואתה השופט

צמד כתבי 'משפחה' באנגליה יצא למסע

'חסום' באום

כחזבחים' לא הבודগל

הנחת השלם, ושני חלקיו: שני כתבי 'משפחה' המתעדים את מסעوتיהם בעולם קיבלו קריאה בהולה מיהודי ניירובי: מלאו הבשרazel, וההילה היהודית עלולה להישאר ללא בשר כשר עד לאחר חג הפסח ■ הם לא היססו, יצאו לביקור בבית המטבחים שבאדיס אבבה ומשם למסע מופלא בקניה ■ כמה זמן יארך לחמור להוביל את המלח ממומבזה? כיצד שימשו שעריו בית הכנסת כ'רשות הכהשה'? מדוע אין שערים מסביב לבית העמלון? ■ כל הדרך מה'סימנים' של היהודי תימן, לסימני השחיטה של **בני השבטים האבודים** המתעניינים ביהדות ומצביעים לגירוש כהלכה ■ **אריות בית המטבחים**

בשר כשר מדרום אפריקה או מהארץ, אך הקהילה החליטה כי היא מעדיפה שחיטה מקומית והחלה הביא את הרב דסמנון מיזלס מקייפטואן פעמיים בשנה, במטרה שייחט עبورם בשעה היה זה בחודש טבת השנה. מלאי הבשר שבנירובי אזל, ומאהר שהרב מיזלס לא היה פניו, נעתרכו לביקשתם לבוא לשוחחו.

אין טיסות ישירות מהארץ לנירובי שבקניה, ולכן טנסו בבורקו של יום שני לאidis אבבה, אתיופיה. לאחר ביקור קצר אצל ייסתו של ארוי ג', ראניו שולט המורה על מקומו של בית המטבחיים המרכזי של אדים. שמננו את פעמינו לשם.

שליטים גדולים זיהו אזוריים שונים כאולם השחיטה המוסלמי' ואולם השחיטה הנוצרי. אין השחיטה כשרה באidis אבבה, אך עם חזרתנו לאחר שבוע, ננסה לשנות זאת. מי יודע, אולי יבווא יום גם שולט עם הכלובו 'אולם שחיטה יהוד' יזכה בבית המטבחיים המקומיי'...

במהירות מצאנו את מנהל בית המטבחיים והסבירנו לו כי אכן מחפשים די לסייעון בשעה

ארוי ז'יבוטופסקי וארוי גראונשפָּאן

צלילום: רוטרנס, ארוי ז'יבוטופסקי וארוי גראונשפָּאן

הינו בסך הכל שני בנים בני שמונה עשרה בישיבה, ואף טרם הספקנו להתיידד. עמדנו, סמוך לים כיפור, במחוזה שארגן לנו ארוי ז' שהופיע בישיבה יום אחד, כשביידיו שני תרגולרים. לאחר קיום מנהג ה'כפרות' כהלכה, עמדו סביב השוחט שהובא למקום כארבעים בחורים. עד שסימם את מלאכתו, הידלדל הציבור לשולשה צופים בלבד, כולל ארוי וארוי.

בעוד אנו מביטים במריטת הנזוצות, משגר עברנו השוחט שאלה: "ולמה לא תלמדו שחיטה?" הריעין כי אנו, שני בחורים אמריקנים, נוכל ללמוד לשוחט – היה מופרך מיסודה. עינינו הייתה השחיטה תחומים הבלעדי של היהודים קשיים בעלי זקן לבן. אבל השוחט רק הזכיר את השם רב שון גריידי, יהודי תימני, שאז היה השוחט הספרדי הראשי בירושלים, והסביר לנו כיצד לייצור עמו קשה.

באוטו וגע ניצת האור בעינינו: אוטוגנון, והינו השtan. בילינו חודשים רבים בלימוד החלקים הרלוונטיים בשולחן ערוץ 'ירוה דעתה' נסענו לירושלים פעמיים בשבוע, בשעות הערב המאוחרות, כשאנו לנים בבתי סבו וסבתו של ארוי ז' בשכונת הגבעה הצרפתית, על מנת שנוכל לקום עם שחור ולצעוד במורד ההר, מהלך הליכה של עשר דקות, לבית המטבחיים הגדול של העיר. כשחזרנו לשם לאחר מספר שנים, המורד כבר לא היה קיים, הכבש המהיר לעלה אדומים חזה את ההר לשנים.

חוץ מלמודי השחיטה, העניקה לנו החוויה הזאת את החשיפה הראשונה שלנו למגוון רחב של טיפוסים של יהודים: תלמידי חכמים רצינאים, יהודים אירופאים מבוגרים, קשיות של לימודי אחרות ניכר כיצד מכשירים בשור ויהודים תימניים.

הפגש שלנו עם קבוצה אחרת זו, הוא שעורר לנו את העניין בחקרתן של קהילות יהודיות מרוחקות בתחום ההלכה ומסורת ישראל.

דין 'סודי'

התחלנו את לימוד השחיטה שלנו, בכוונה לנצל את כישוריינו החדשניים למען יהודים אחרים זקנים להם, ואומנם הייתה לנו הזכות להוציא זאת אל הציבור בהזמנויות רבות. לפני כעשרים וחמש שנה, ערכנו ביקור קצר בנירובי לאחר מסע בן שבועיים לאתיופיה, ושהטנו קצת עbor הקהילה היהודית.

כיום, נותרו במקום פחות מתריסר מן המשפחות המקוריות שייסדו את הקהילה היהודית, ורוב היהודים נירובי הם ישראלים שזה מקרוב בא. חלקם נמצאים שם לטוח קצר כיווצים ופואים, כלכליים או חקלאים, ואילו אחרים הם תושבים קבועים יותר והעסקים במגוון תחומיים כגון פרחים, תכשיטים, אנרגיה ועוד.

המשפחות המקוריות, יחד עם הישראלים וcoma' יהודים נוספים, מצליחות לקיים בית הכנסת פעיל, ושם מצאנו את תפיקדנו. מטבח בית הכנסת כשר מבון, והמטבחים בחלק מבתי התברים כשרים אף הם. עד לפניהם שוכנים יבאה הקהילה

בלוקי המלח הגדולים שהוצגו הי גדולים מדי מכדי שיוכלו להישאר על העופות, ולכו העשבונו שני בעלים שריסקו את המלח לחתיכות קטנות יותר בעזרת את חפירה ופטיש

הדגmono להם את סכיני השחיטה. מקומיים סקרנים

הרפקטות הלכתיות ביבשת אפריקה. מקומיים מסייעים בשחיטה

הזמננו חוותות מיוחדת, כדי שנוכל להחתים את הבשר הכהר שאותו תכננו לשוחט בקניה, אך לא עלה בידינו למצוא די מותאים בטרם יצאנו מארץ הארץ. בתקופה היחס המנוח, שכנהרא לא לדלה מודיע לך של בית מטבחיים בעולם משתמש בדי זהה, ואמר כי זאת נסחה סודית. הוא דאג שמא נבצע תהליך הנדוס הפוך ונגלה את מרכיביו ואת תהליך יצורו. לאחר ששכנענו אותו, הוא הסכים לתת לנו מבחנה קתינה של די. לרובה הצער הפוך לא התאים, ולכן נתנו למצוא עכשווי דוגמאות של

שבה אכלנו מהבשר שזה עתה שחטנו, כאשרנו מתענגנים מעושר סייפוריו וחוויתיו מתוך הרפת!
אחותיו ההלכתיות שזימנה וזמןנה לו יבשת אפריקה.

עמדנו לטוס לאנטבה, אונגהה, בצהרים יומם
המהירות, וכאשר נשאלנו כיצד נרצה לבלוט את
הבוקה, בקשנו סיור אישי בבית העלמיון במקום.
הסיור נערך על ידי צ'רלס סולפק, י"ר מלון
פיירווו גודע, הממוקם בסמוך לשגרירות ישראל.
סולפק הוא חבר בכיר בקהילת היהודית, והגיע
לקنية עם הוריו בשנת תרצ"ז (1937), בהיותו בן
הרביעי.

ונכנסו לבית העלמיין דרך מה שנראה היה כפתח בוגדר האבן. מרד זולפק הסביר לנו, כי יש להם בעיות עם גניבות: השעריים נגנובו, אריחים מגניבין בית העלמיין היו חסרים, והוא הראה לנו מצבה שנפיצה לאחרונה. אך כל זה אינו נובע מאנטישמיות, אף בית העלמיין הנוצרי הסמוך סובל מהתנכלויות של השיכורים המגעים לפארק המקום. חלק מן הקברים איפלו נחפרו ור' ל' על ידי מוקמים, שחבשו כי יהודים או ל' קוברים חפז' שעיר יתקד עט הונורו.

המשה בת' עליין יהודים ישים בסך הכל בקנין, וארגון 'קהילת היהודית בניירובי' עשו כמייטר יכולתו לתחזם. שניים מהם בניירובי, הראשון שבו בקרון, והשני הותיק והמלא יותר - בכישר הראשי למונבשה. הנהג הסיע אותו לשם בדרכו לשדה התעופה.

הכל שוחטים

באוגנדה, נסעונו לאנגליה על מנת לארח קטע בשם *"המזכות"* בימים שקדמו לפתיחת התערוכה. בתקופה זו נסעה מנגנון התעופה אנטיביה, רק כדי לבקר את שבט אבויאדיה (*Abuyadaya*). כפriosים אלה מודעים לכך שאין הם יהודים על פי ההלכה, אך הם מכמיהים ליום שבו יוכל לעבור מירא אמרית, וכך הילך. חלקם מוחלט זה, הם שומחים ללמידה כל-כהלכה. דבר שהם יכולים על מנת גאים יהודים מסורתיים. כאשר שמעו על בואנו, אחת מן הביקשות שלהם הייתה כי נביאו את צייד השחיטה שלנו ונוראה להם במכה כרכוב שחיטה ההלכתית. העברנו להם שיעור על תכוננותי של סכין השחיטה והיכן להשיזו אותו, וכן הדגמוני שחיטה על שלושה עופות.

חוינו לקניה בערב שבת וניגנוו היישר המטוס לביתה של אחות מההרפואות המובילות שבקניה. זהה המומחית המוביילה בקניה לנושא החלין, שרכשה 250 שלומי' כדי ששוחח אוטם לפני שבת. רובם יעדו להכשרה ולהקפה לרווחת ילדייה, אך שלושה מהם השלימו את סעודת השבת שהכנו לעצמוננו.

כפי שצ'ין הרוב מיפויו בחוויך, אנו כנראה הינו
היחידים בעולם שאוכלים סעודות שבת מפוארת
שכללה שליו טרי, לשון פרה וועוד, הכל תחת
השגחתנו האישית.

מקום האירוח שלנו לשבת היה אולם האירועים המרورو של בית הכנסת בניירובי, ששמו 'ורמושו הול', אשר נבנה בשנת תרכ"צ (1938). התפילה התקיימה בבניין החדש של בית הכנסת שנבנה בתשע'ו (1955), במקומות המבנה המקורי המתווך בראשית המאה הקודמת. הקמפוס מוקף החומה משתרע על פני כשלושים ושניים דונם, ובתוכו עמודים ורומים חול ובית הכנסת. ספריה אשר

הנחהנו כי לא נשחט שוב היום, וכאשר נקבעו
שוב לשוחטו - לא היה זה בדעתנו בעת הברכה
הראשונה, שכן ברכנו שוב.
וזאת הייתה רק השאלת ההלכתית הראשונה
מזהירות מספר שאלות מעניינות שעלו במהלך נסיעת
ג'.
הנ

מלח על החמור

היום השני תוכנן קיום השחיטה הגדול שלו, עם
ההעתרם של 800 תרגולות ב-6:30 בלילה.
שלושתנו התפללו בבית הכנסת היפה של
ניירובי, ועוד שסימנו - הגיעו העופות, יחד עם
חמיישים עובדים מקומיים שישו לנו. בהיעדר
תשתיות של בית מטבחים קונבנציונאל, מדבר
ההומר לאזר שחיטה וボ החזקנו את סכינוינו ואת
אבני ההשזה שלנו, ושם העמדנו את העובדים
שישו לנו בהחזקת העופות. שם והעברו
העופות שנשחטו לעובדים שיישבו על הדשא
ומרתו את הנוצות. העופות שעשרו מריטה והעברו
לאזר נסוך, בו הם נפתחו, נוקו, והוכנו להכשרה.
בגלל מחסור מתמיד במים ולחות מים נמייך
בנירובי, נצלו מיכלים ענקיים של מי גשמים
שנסחרבו, כדי למלא את החביות שבпан יהוח העופות
להשירה. הרוב מישראל הזהיר אוטנו מראש, כי עלינו
לולדוא שיש דימלח להכשרה: "את אפריקה,
חברה", הוא אמר, "וזעך שהמלח מגע ממומבה
על גב חמור - יארך שבוע!"

למעשה המליך הגעוי, אך עמדנו בפני דילמה הלאומית, כאשר ראיינו את גודל הגביים. החלטה דורשת שימוש בוגרgeo מלך, היודיע 'כملח להכשרה', שואנים כל כך גדולים שהם נופלים מן הבשר ואינם כל כך קטנים עד כדי שנמסים מיה. בлокי המלח הגדולים שהוצגו היו גדולים מדי שיכלו להישאר על העופות, ולכן העשכנו שני פועלים שריםSKU את המלח לחטיכות קטנות יותר בעזרת את חפירה ופטיש, ובכך התאימו אותו להכשרה.

את המלחימה ממציעים על גבי רשות או משטו משועף, כדי שיחדם יונקן. כאן השתמשו בראשותם מזמן מיוחד מאד: העמידו לנו את השעריים היישנים של בית הכנסת, עם מעון דוד חרוט עליהם, והם שימשו כרטשות ההכשרה. תהליך זה, שככל גם את ההכשרות הברזוויזמן היו הרים הקודם, ממש מעיל חמץ יונזרה יונזות – טבורי בליליה.

עליה שולג – עפק עטן או גל. השחיטה עצמה הסתיימה עד סוף הבוקר, ובעת ההחכירה החיזו בפנינו את אחד מן הישראלים הדתיים יותר, המתגורר בעי. בעלותו תברה גודלה למדיל פרחים ולציוצים. הוא הסיע אותנו לאחוזה שלו, ובדרך עצרנו בקניון חדש, מודרני ממאוד, בעלות ישראליות, שמו ווסטגייט, כדי ללבינו בספה ריבית בספה בריליאנט'ם.

כאשר הגיעו בזאת עזה בבלוגרין שאותן
כבושים וחמש פרות הממתינים לנו... התחלנו להכין
אوتם, אך הבנו מיד, כי לא הצד המתאים, ייקח
לעובדים זמן רב לרטון את כל הבהמות. אחד
מאמינו חזר מיד לבית הכנסת לפיקח על השלמה
הכשרת העופות, ואילו השניים האחרים נשארו
שנה כדי לשוחחו את ברהמו.

הרב מיזילס עבר – בהשגחה פרטית – דרך ניירובי, בדרכו לפתח על הייצור במפעל לשם קוקוס, והוא ה策ר אליינו באותו ערב לסעודת,

דו זה בחלוקתם רבים של ביקורת הדרכונים בunnel התעופה אדייס אבבה... סוף, הינו בדרכנו לKENIA.

שחיטה 'מבורכת'

עם הגיענו לKENYA, נגשנו עם עמיתנו השוחט דר איתן שומן מנסן לאורס, שהציגו להרפקה. אומנם את הטיסה עשינו בשעות הלילה, אך מיד עם הגיענו נדרשו למלאת השחיטה של הראשון מתוך ששת המינים ציפיו ל'טיפולנו' – הברוז המוסקובי (Muscovy duck).

למעשה, ברוזו זה הוא ש'זיכה' אותנו במסעיה. מעמדו ההלכתי של מין זה ממיini הברושים הקיימים בעולם החדש היה שונה במחולוקת, ועל אף שבארץ הוא התקבל ככשר, באורה"ב הוא נשחט מסופק.

כשהיחס הרב מיזלס לגבי שיחיתת הברוז
זהה, החלה חנה קומנדי, חברות' הקהילה העברית
בנירובי (NHC), שתיאמה את הנסעה הזאת,

לחקר את הנושא, ועלו שמותינו, ובסוף של דבר הזמנה. ברוך השם שחתנו לא רב שלושים ברוזים, כאשר ישבו מספר עובדים מוכמים למרות את נזונותיהם, הילכו לנו. לאחר זמן לא רב נאמר לנו כי זקנים שוב לשירותינו... הגינו עשרה ברוזים וספין.

בדרכם כל ניטן לברך פעם אחת עברו מספר פעולות שחיטה הנעשות בזו אחר זו, אך הפעם התהיינו לברך שוב על משלוח חדש זה. לאחר סיום השחיטה של שלושים הברווזים הקודמים.

קיים בית הכנסת בניירובי הוא היחיד שבני זמבה לאთיפוסיה. הטورو האסלאמי מטריד את המתפללים, ובבית הכנסת ישנים שומרים הבודקים את דרכוניהם של כל המבקרים. בשנת תשנ"ח (1998) הותקפה שגרירות ארה"ב בניירובי באמצעות מכונית תופת. במתוקפה זו נהרגו כמעט 200 איש. בשנת תשס"ג (2003) הופצץ בית מלון כשר בעבעלות יישראליות בעיר מומבסה, אף היא בקניה, ונרצחו שם שלושה אורהחים ישראליים ומספר מקומיים. באותו זמן שבו בוצעה מתקפה זו, נורו טיל קרקע-אוויר לעבר מטוס צ'טראר ישראלי. הם החתיאו, ולאחר חמש שעות נחת המטוס בשלהם בנמל התעופה בן גוריון מלווה במטוסי 15-15, אך בכך הגיעו לסיום הטיסות היישוריות מהלך אירוב לניירובי.

לאחר תפילה מוסף, שנאמרת רק חזרות הש"ע, בcli תפילה בלחש לפני כן – כמנהג המבוסס על הרמב"ם, הקיימים גם אצל חלק מן התימנים – היה קידוש קטן שבו הודיעו, כי ניתן שיעור קצר על בית המקדש.

להפתעהך היהת נוכחות די טובה בשיעור – אך לא של יהודים, כי אם של כעשרה בני קניה שחורים מוקמים, שבאים לבית הכנסת כבר מספר שנים. נדהמונו והופענו מותלהבותם, מידיעותיהם ומוחותם המוחיבות שלהם. מאוחר יותר שוחחנו על כך עם חברי קהילה ונאמר לנו כי ישנו מספר מוקמים המגיעים לבית הכנסת בקביעות ולומדים עברית ויהדות וכן מלמדים את ילדיהם. הם רוצים באמות ובתמים להתגביר על בסיס אמוןתם באਮונות התורה, ומספר חבריהם מן הקהילה היהודית עובדים לסדר את גיורם. לאחד מהם, אדם לא אמץ, יש בן הלומד בבית ספר ציבורי מוקומי, בו החלו לאחרונה להחפטל תפילות נצריות. הוא Tabu אוטם בבית המשפט על השבון, ובתביעה הסביר כי הוא מגדל את בנו כיהודי ואינו מעוניין כי יתפלל תפילות של דת אחרת. יידי קניה אלה מבקשים גיור אמריתי, ואישה נוספת נספה אף נסעת לאוגנדה בכל שבוע בנסיעה באוטובוס שנסמכת שתיים עשרה שעות כדי לילמוד תורה עם בני שבט אבויאדיה. אין הזדמנויות רבות בניוירובי לגירויים אינטלקטואליים בהקשר יהודי, כאשר העזינו להרצאות במוציאים שבת על בתיה נסחת ברוחבי העולם, הגיבה הקהילה בחימיות. היו משתתפים רבים במצבת שלנו, וכמעט לכל משתתף היה סיפור מעניין ממש.

שלווה בחוויה

היום האחרון שלנו בקניה עמד להיות עמוס מאוד.

בשעה 6:30 יצאנו לאזור נייאבאהה, שבה התבקשנו לשוחות תרגולי הודיו בחוויה מפוארת. הנוף הטבעי במלון הנסיעה המהפטלת בת השעותים וחצי היה עוצר נשימה. לאחר שוחחנו את תרגולי הודיו, הייד הבא שלנו היה החותם של חנה קומנדי ושל בעלה ד"ר דוד סילברטstein. דוד הגיע במקור משיקגו לקנייה כקרדיולוג צעיר ותוכנן לשוחות שם שנתיים, אך החליט להישאר ולהיות ראש הקהילה של 'קהילת היהודית בניירובי'. מספר שנים לאחר שהיגר ד"ר סילברטstein לKENNIA, הגיע אליו לבדוק דניאל ארפאן מוין אז סגן נשיא קנייה. הם יצרו קשר טוב, ומما ד"ר סילברטstein ממשם רופאו האישית, כולל בתקופת

ייחדות מן האפר(יקה)

אריו ואורי אינם היהודים הראשונים שביקרו בקניה סקירה קצרה על תולדות היישוב היהודי בארץ המנותקת

כפי הנראה, היהודי הראשון שהגיע לאזרור המכונה היום קניה היה מר' ג'י מרכוס, שהגיע בשנת תרנ"ט (1899). באותה עת הייתה ניירובי מישור ביצתי שנבחר ל مكان מסילת הברזל עבור 'רכבת אונדרה', שהיתה אז בלבניה. כאשר הגיע מילקל הרץ בשנת תרס"א (1901), הוא הקפיא את האוכלוסייה היהודית, ובתרס"ג הייתה אינפלציה של תשעה יהודים נוספים מתוכננת אונדרה החרציאנית, לפיה אזרח זה בקניה ינתן לציוונים כדיינה יהודית.

בשנת תרס"ד התארגנו היהודים המקומיים לכהילה, 'הקהילה העברית הנירובית' (NHC), ובונדרס", נפשו שנים עשר מונע חליצים אלה כדי להכנין את בנויו של בית הכנסת. בשנות תרע"ב (1912) הונחה אבן הפינה על ידי המושל בונוחותם של כל שלושים היהודים שבקניה, וונבנה מבנה בית הכנסת צנוע מעץ.

הקהילה היהודית לגדול, ורוכה ואירucha את החתונה הראשונה שלה בתרע"ג. עד לשנת תר"צ (1930) עלה מספר החברים לשמוניים. מאז הוקף שטח בית הכנסת על ידי העיר המסתפתה נירובי. השטח הנגדל, המטופח והמוגנן של בית הכנסת מהוות איז של שלווה בtower עיר פוקה זו. המתושבים היהודיים הראשונים, על אף שהניחו את הייסוד לקהילה יהודית, לא התעניינו במיוחד בדת ולכן החווים הדתיים היו מינימאליים. לא היה רב במשך זמן ממושך, והראשון, שהגיע בתרע"ג, נותר שם רק ארבע שנים. גם רבנים אחרים הלכו כלעומת שבאו. עם עלייתם של האצחים לשליטון, השתנה חלוטין אופיה של קהילת היהודית בניירובי. יהודי אירופה מצאו בה מקלט בטוח. היהודים המקומיים התארגו כדי לסייע במהירות לפלייטים שהגיעו לקהילה, והיהודים תפסו מעט – הודות לתגברות זו.

החו"ם בקניה השתנו דרמטית במהלך מרד מאו ובמהלך מלחמת החירום שהייתה קיימת בין תשי"ב לתש"ט (1952-1959), ושוב כאשר זכתה קניה לעצמאות בתשכ"ג (1963). מעט לפני תקופה זו, הגיעו הקהילה היהודית הנירושית לשיאה עם כמאה וחמש מאות חברים. הלבנים שבקניה חששו ממראח דמים כאשר תוכרו העצמאויות, ולכן, עם הכרזת – היהת יציאה כל כך גדולה של יהודים עד שהקהילות במומבאי ובקיאיל-אלדורט נסגרו חלוטין.

יחד עם זאת, עצמאותה של קניה הביאה לתגבורת חדשה של יהודים-ישראלים שהגיגו במעמד של יועצים ואנשי עסקים. קרשים רשמיים נוסדו בין המדינה החדשה לבין מדיניות ישראלי אשר בא כבוד במקומם שרת החוץ דאז, גולדה מאיר, ונפתחה שגרירות ישראל בתשל"ד – מול מלון פירויו.

לאחר מלחמת ים הכניפוריים נתקה קניה את קריסיה עם המדינה על פי הנחייתו של הארגון לאחדות אפריקה, אך כאשר הוסר החורם בתש"ח (1988), חידשה קניה את קריסיה הדיפול-מאטיים עם מדינת ישראל.

עשרה. בית הכנסת החדש נ麥ר, והבנייה עם מגן הדוד האלגי עדין, משמש עכשווי כבית יתומים. עוד בית הכנסת יוצא דופן שהיה קיים במשך זמן קצר במבנה היה ממוקם במחנה המעצר גילגל, שבו כלאו הבריטים מאות מלוחמי החופש היהודים שהוגלו מפלשתינה המנדטורית אז. אסירים אלה בנו בית הכנסת, ובארכין של הקהילה היהודית בניירובי קיימים תיעוד על כי קהילת ניירובי סיפקה להם מצות, יין, מזון ומצרכים נוספים. יהודי ניירובי גם התידדו עם היהודים הכלואים, על אף הסיכון הכרוך באיבור אמנהות למשלה הקולוניאלית. במוקורה הייתה בניין בית הספר היהודי העברי, וכן שלד של סוכה ומוקה פעל. בעבר לא הייתה ניירובי העיר היחידה עם קהילה ובנה בית כנסת. בתורה'ץ היו ארבעים וחמש משפחות יהודיות באזורי נקورو של קניה. בתש"ט (1949) נבנה בית כנסת בנקورو, כאשר ابن הפינה הונחה על ידי ראש העיר היהודי, לאחר הסרתן של מגבלות מתוקפת המלחמה שאסרו על גורמים, כולל יהודים מגරנינה, להתגורר בניירובי, עברו ריבים מיהודי נקورو בניירובי, ועד תשכ"ב (1962) הידלד מספר המשפחות היהודיות בנקورو לארבע

באיו מידה מהווים יהודים אדים לכשרות? אישת הסבירה, כי בעלה שאינו שומר מצוות הסכימים כי הבית יהיה כשר, אך ארע שהוא חזרה הביתה ומצאה אותו מנגל צלעות חזיר בחצרם להגנתו טען, שהוא עשה זאת מהוז לבית. היא נצחה את לשונה, אך למחרת, כאשר שב הבעל לבייטם, מצא כלים ומיכנירים חדשים במטבח. היא הסבירה לו שאומנו בשל בחוון, אך השתמש בכך בביתו, ואותו נאלצה לסליק. בנוסח, היה זה הזרה אותו כי בפעם הבאה שיעשה תרגול כזה – המחייב יהיה גביה יעור – היא תשפץ את כל המטבח...>.

יום השחיטה באדים החל באיסוף מספר חבר קהילה בשירות מכוניות ויציאה ליעד. אלא שהלא הספיק: הסתבר כי החנותם של 600 העופות לא

אשרורה סופית, וכל המשלוח נמכה. בלילה ברירה, איתרנו חוות מקומית קטנה שהיינו בעופות, אך אף שם אכזבונו, כאשר הסבינות כי אסור להשוות את העופות במים לפני מריטת הנוצות. לאחר שחיטה לא-כשרה, מוכנסים העופות למים חמים כדי להקל על מריטת הנוצות. הלכה אוסרת זאת, כי פעה זהאות היא בישול, ואין לבשל את הבשר לפני הקשות. מעניין לציין, כי בני הקהילה זכרו כי בפעם הקודמת שהגיעו אליהם שוחט, הוא התריר זאת...>.

לבסוף מצאו את חוות בראשית' המנוהלת על ידי מיסיונרית, שהסכמה כי נשוחט על פי הכללים שלנו. העסוק לא היה מאורגן מדי, ובנקודה אחת כמעט שארע מרד', כאשר מורתו הנוצות שבתו. בסופו של דבר שחתנו בהצלחה ארבע מאות עופות.

תיקי השחיטה גם עסקנו בהמרת מפעל לפרחים בעלות ישראלית, למפעל לעיבוד עופות כשרים. כרמיה, ישראלית ממוצא תימני, זוכרת בגעגועים את סבה השוחט והיא מנסה להתחייב את עצמה לטנדרים שלו. היא מתגוררת באתיופיה מזה שבע שנים ומנהלת עסק לגידול פרחים המביאם בעיר לאירופה.

ארגון המלחאה היה כורך בהסתת המים להשקית הפרחים – והוא מים רבים במ Lager שמאחורי המפעל – ומילויים של דלי פרחים גדולים. מאחר שמאחזרים את הפרחים על שלוחנות מתחם מלוכנים, התאימו המשוחטים להמלחת העופות. היוות שנשות הקהילה נמנעות עם בני עדות המזרח, הן היו מעוניינות להכנין 'מעורב ירושלמי' ולשם כך נזקקים לאברים הפנימיים כולל הלב. אחת מהן 'ז'ירה', כי בארץ מכים את לבבות העופות בשלמותם, בלי לפתח אותם.

לא הכרנו קולא הלכתית זאת, ונדרשו מספר שיזהות טיפון לרבר הארץ כדי לברר האם הפסיקה הספרדיית או התימנית שונה, והאם יש הבדל בין לבבות של עופות לבבות של בהמות, עד שההסכם כולם, כי יש לפתח את הלבבות לפני המלחאה והרשיה.

המדאים הוא, כי על אף שאין לנו שומרות מצוות, אפילו לא שומרות שבת, מסירותן והעוניון שוו מגילות מעמידות על שורשיהם כבנות עדות המזרח. הנה, אנו נמצאים כאן בעמוקי אפריקה החשוכה, עם שתי נשים יהודיות שאינן מושתיכות לקהילה יהודית פעילה, ושבעליהן אוכלים טרף מהוז לבת. אך יהודים יוצרים, שגבשנו, על אף הכל, מסורות מורשתם, בחיבור עמוק עם ישראל, ועם לב יוקד למסורת היהודית. ■

הדגמוני שחיטה. "על שחיטה" בג'נגול

חוות מדיה. הבקר לשחיטה

נראתה קניה בעינינו מפותחת לעומת המראות. של הרחובות האתיופיים השבורים, המלוכללים. בעוד התהווה בנירובי היא ייחשfait מודרנית, קוסטומופוליטית, עם מכונות מודרניות ותנעה רביה, מלאים רוחותיה של אדים בבורות פתוחים, ובמבנים מסוכנים, בקבצנים הישנים בחוץות העיר ומקבצים נדבות ברמזורים.

באדים יש הפסקות השמל כמעט בכלليل, כולל בלילה שבו שהינו שם, ואילו בנירובי לא חוותו כלל הפסקות השמל. הדבר הראשון שעשה מארחינו, מנשה, היה לחבוש כיפה ולהצטורף אלינו לתפילה עברית. אחורי יום שיחקה תורנית רחצת היקף אשר כיסתה הכל: מחלכות יגד הנשה ועד לדמויות התנ"ך...■

נשייתנו הארכאה שבין תשל"ח-לחט"ב (–1978-2002). הם ממשיכים ליהנות ממערכת יחסים חמה ושותים תה יחד, פעם בשבוע, בשעת בוקר מוקדמת. נדמה כי מוי אהוב רופאים יהודים, וכאשר נזק לניתוק קטרקט, טס לארכ' כדי לקבל טיפול רפואי בהדסה, אשר שהה תקופה מסוימת בקניה.

החווה המדהימה יושבת על גדת אגם, שבו היפור פוטמים ופלמיגנו עולמים מן המים. הכנסתה לחווה היא דרכ' שומרת טבע לאומית, בה ראנינו במהלך נסיעתנו לירופות, זברות ובעלי חיים קלאסיים אפריקניים נוספים. הינו צריכים לרטן את עצמנו שלא יצא מן הרובב ולשחות ג'ירפה... אך חוק שמרית חיות הבר בקניה הם נוקשים ביותר. שחתנו עבורי מספר פרות, והסתבר כי אחת מהן טריפה. אנו חיים בעולם שבו בתמי מטבחים גדולים פשוט מוכרים את הבהמות שאינן כשרות. אך כאשר פורה שייכת לך ומסתגר שאלא טריפה, ההפסד האישי הינו עצום. עם סיום היות בחווה, טסנו חוזה לנירובי במטוס פרטני בן ארבעה מושבים.

גן בעדן

תנתנו הבא, והסופית, הייתה אתיופיה. כשהיינו באתיופיה לפני שנתיים כדי לבקר את היהודים יוצאי עדן, פגשנו מספר יהודאים החיים בחווה.

יצרנו עימים קש, ואילו שזו לנצל את שירותי השחיטה שלנו לקראת פ薩. מנשה אס' אונטו – בנמל התעופה באדים וכאשר נסענו לבתו –